Miljöbokslut 2022

Uppföljning av Tingsryds kommuns lokala miljömål

DÄR LIVET ÄR HÄRLIGT

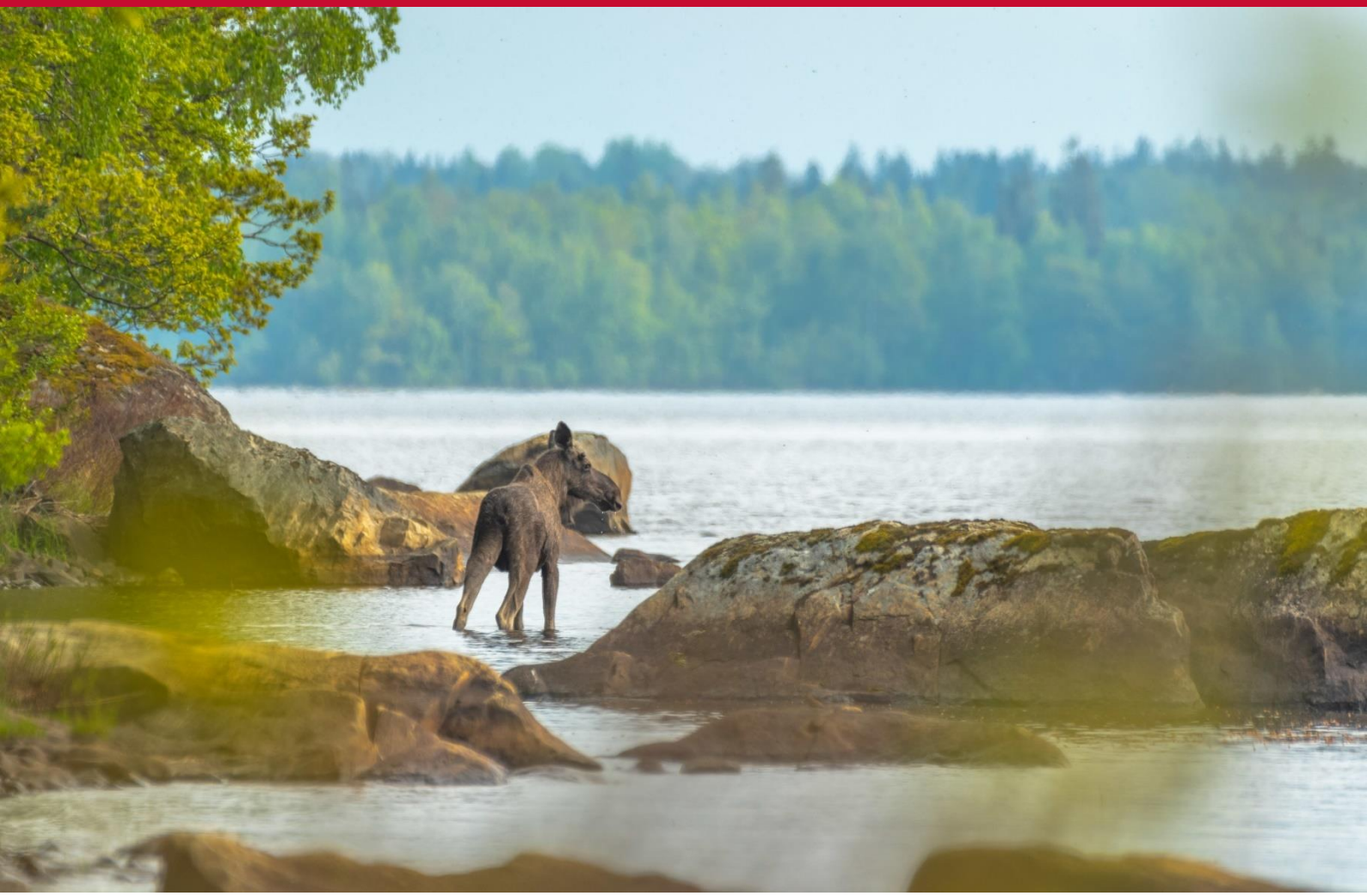

Tingsryds kommun

Innehållsförteckning

Inledning 3
Minskad klimatpåverkan 4
Hållbara livsmiljöer 8
Friskt vatten 11
Biologiskt mångfald 13

Tingsryds kommun

Inledning

- *Miljöarbetet i Tingsryds kommun under 2022*

Miljöarbetet i Tingsryds kommun har sammanställts i ett Miljöprogram som antogs av kommunfullmäktige 28 februari 2022. Detta miljöbokslut är en årlig uppföljning av de arbetet samt de lokala målen som fastställdes i miljöprogrammet. Miljöbokslutet 2022 är det första som tas fram.

Miljöprogrammet består av fyra fokusområden:

- Minskad klimatpåverkan
- Hållbara livsmiljöer
- Friskt vatten
- Biologisk mångfald

Varje fokusområde har en övergripande målsättning samt mer tydliga mål som är kopplade till indikatorer. Detta bokslut ska ge en överblick över det som har hänt inom miljöområdet inom kommunens verksamheter och hela Tingsryds kommuns geografiska yta.

Fokusområde 1

– Minskad klimatpåverkan

Klimatförändringarna och den globala uppvärmningen är idag ett faktum och det påverkar både Sverige i stort samt Tingsryds kommun. Det leder i sin tur till bland annat höjda havsnivåer, torka och extremväder. Den främsta orsaken är människans utsläpp av växthusgaser vilket måste minskas. För att lösa detta måste varje land hjälpas åt att minska sina utsläpp och även Tingsryds kommun.

Inom detta fokusområde har Tingsryds kommuns angett sex prioriterade områden - energieffektivisering, förnybar energi, minskade utsläpp från transporter, hållbara livsmedel, hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi samt utbildning.

Uppföljning av nyckeltal

	Minskade växthusgasutsläpp **Mål**	**Enhet**	**2019**	**2020**	**Kommentarer**
1	Växthusgasutsläppen till luft ska minska i hela Tingsryds kommun med minst 8 procent per år till 2027. • Växthusgasutsläpp till luft • Växthusgasutsläpp från industrin • Växthusgasutsläpp övriga sektorer	CO_2-e k v / invånare	5,87 0,23 5,24	5,6 0,19 5,4	Växthusgasutsläpp från industrin har klarat det uppsatta målet med en minskning på över 8 procent. Växthusgasutsläpp till luft har minskat från föregående år men inte uppnått uppsatt mål. Detta beror troligtvis på jordbrukssektorn. Växthusgasutsläpp från övriga sektorer har i stället ökat från föregående år.

	Förnybar energi **Mål**	**Enhet**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**Kommentarer**
2	Produktionen av förnyelsebar energi ska öka i geografiska Tingsryd till minst 250 000 MWh till 2027.	MWh	37 665	37 665	37 665	56 009	Produktionen av förnyelsebar energi har ökat från föregående men det är långt kvar till målet på 250 000 MWh. Turbin har installerats hos TEAB.
3	100 procent förnybar energi i kommunala lokaler och bostäder 2023.	Procent (%)		100	100	100	Målet är uppfyllt.
4	År 2027 ska Tingsryds kommun äga anläggningar för solenergi med en totalt installerad effekt på minst 1000 kW.	kW		100	200	257	Tingsryds kommunfastigheter – fastighetsenheten har 50 kW installerad i solfångare i vår fastighet Örnen 13 i Tingsryd samt nu även 7 kW installerad i solelanläggning vid vår nya gymnastikbyggnad i Urshult. TEAB installerade 100 kW solenergi 2021. Ytterligare installation av solenergi ligger framflyttat på grund av större investering i turbin för elproduktion i Tingsryd.
5	Kommunorganisationen ska tillsammans med privata aktörer utreda förutsättningarna för vätgasproduktion och infångning av koldioxid i Tingsryds kommun.						Tingsryds Energi AB har med startdatum 2022-12-01 påbörjat en vätgasutredning enligt målet.

	Energieffektivisering Mål	Enhet	2006		2022	Kommentarer
6	Minska energianvändning i kommunala lokaler och bostäder med minst 30 procent till 2027 jämfört med 2006. • Lokaler • Bostäder	kWh/m²	 131,9 71,9		 78,25 78,25	Minskad energianvändning innebär att det behöver tillföras mindre energi vilket kan ge lägre utsläpp av bland annat koldioxid, kväveoxider, svaveldioxid och partiklar. Naturvårdsverket ser energieffektivisering som ett sätt att nå flera miljökvalitetsmål.
7	Vid samtliga nybyggnationer, större ombyggnationer och renoveringar av kommunägda lokaler och bostäder ska livscykelkostnadsanalyser göras för att minska miljöpåverkan.				Ej påbörjad.	Det är viktigt att minska utsläppen av växthusgaser, och riksdagen har beslutat om ett långsiktigt utsläppsmål som innebär att Sveriges senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären. Samtliga sektorer, inklusive bygg- och fastighetssektorn, behöver bidra för att målet ska kunna nås. Bygg- och fastighetssektorn står för en betydande del av samhällets klimatpåverkan ur ett livscykelperspektiv. Kommunen bör alltså påbörja arbetet med LCA inom kommunens fastighetsbestånd.

	Minskade utsläpp från transporter Mål	Enhet	2020	2021	2022	Kommentarer
8	Kommunorganisationens fordonsflotta ska vara fossiloberoende 2027.	Procent (%)	2,4	2,4	38	Kommunorganisationens fordonsflotta av fossiloberoende fordon har ökat under 2022. Fordon har bytts ut mot fossilfria bränslen som drivs av annat än bensin och diesel.
9	Andelen fossiloberoende fordon i geografiska Tingsryd ska öka till minst 30 procent till 2027.	Procent (%)	12,1	10,5	19	Det finns en måluppfyllelse på drygt 63 procent år 2022. Målet på 30 procent ska vara uppfyllt till 2027 och Tingsryds kommun har därmed kommit en bra bit på vägen.
10	Energi och koldioxidutsläpp för tjänsteresor inom kommunorganisationen ska minska med minst 10 procent till 2027. • Energi för tjänsteresor • Koldioxidutsläpp från tjänsteresor	 kWh/årsarbetare ton/årsarbetare	 848,6 0,154	 848,6 0,154	 1165,1 0,159	För år 2022 har uträkningar utförts med mer noggranna och tillförlitliga siffror än föregående år.
11	Andelen förnyelsebara drivmedel i kollektivtrafiken ska vara 100 procent.	Procent (%)	100	100	100	Målet är uppfyllt.

	Hållbara livsmedel Mål	Enhet	2020	2021	2022	Kommentarer
12	Klimatpåverkan från inköpta livsmedel inom kommunorganisationen ska årligen minska med 0,2 procent.	kg CO_2-ekv/kg inköpta livsmedel		1,5	1,4	Talet baseras på de inköp vi gjort och som finns med i DKAB-s statistiken för varje månad.
13	Matsvinnet i den kommunala organisationen ska minska med minst 55 procent till 2027 jämfört med 2020.	g/matgäst	75	75	82	För skolan har det mätts ett serveringssvinn på 26 gram per elev och ett tallrikssvinn på 25 gram per elev. I äldreomsorgen har det mätts ett serveringssvinn på 66 gram per brukare och ett tallrikssvinn på 16 gram per brukare. I början av 2023 kommer svinn att börja mätas i alla kök varje dag.
14	Andelen ekologiska livsmedel i kommunens egen verksamhet ska vara minst 50 procent till 2027.	Procent (%)		32	35	Ekologiska livsmedel ligger på 34,77 procent hittills i år. När det gäller närproducerat och det definieras som svenskt så ligger det på 66 procent hittills i år.
15	Andelen närproducerade livsmedel i kommunens egen verksamhet ska öka till 2027.	Procent (%)			66	När det gäller närproducerat och det definieras som svenskt så ligger Tingsryds kommun på 66 procent hittills i år.

	Hållbar konsumtion och cirkulär ekonomi				
	Mål	**Enhet**	**2021**	**2022**	**Kommentarer**
16	Andelen kommunalt avfall som materialåtervinns eller förbereds för återanvändning ska öka till 55% senast år 2025.	Procent (%)	32,71		Värde för 2022 saknas. Nya siffror på kommunalt avfall som materialåtervinns eller förbereds för återanvändning uppdateras i slutet av juni 2022.
17	Kommunen ska senast år 2023 ha ett systematiskt arbete för uppföljning av efterlevnad av miljömässiga och sociala krav som ställts vid upphandling, till exempel genom revision eller stickprov minst en gång under respektive avtalsperiod.				Ej påbörjad.
18	Kommunen ska arbeta för att starta minst ett projekt eller en verksamhet som främjar cirkulär ekonomi eller industriell symbios senast år 2023.				Ej påbörjad.

	Utbildning				
	Mål	**Enhet**	**2020**	**2021**	**Kommentarer**
19	Det ska finnas minst 10 procent miljöcertifierade skolor (Grön flagg, Utmärkelsen skola för hållbar utveckling, ISO14001 eller EMAS) i kommunen till 2027.	Procent (%)	0	0	Ingen enad linje beslutad kring vilken certifiering som ska följas. Flera åtgärder görs men kommer konkretiseras och införas under gemensam benämning. Grön flagg troligaste arbetsmodellen.

	Övergripande klimatmål				
	Mål	**Enhet**	**2020**	**2021**	**Kommentarer**
20	Tingsryds kommun ska ta fram en klimatanpassningsplan senast år 2023.				Ej påbörjad
21	Tingsryds kommun ska ta fram en koldioxidbudget senast år 2024.				Ej påbörjad

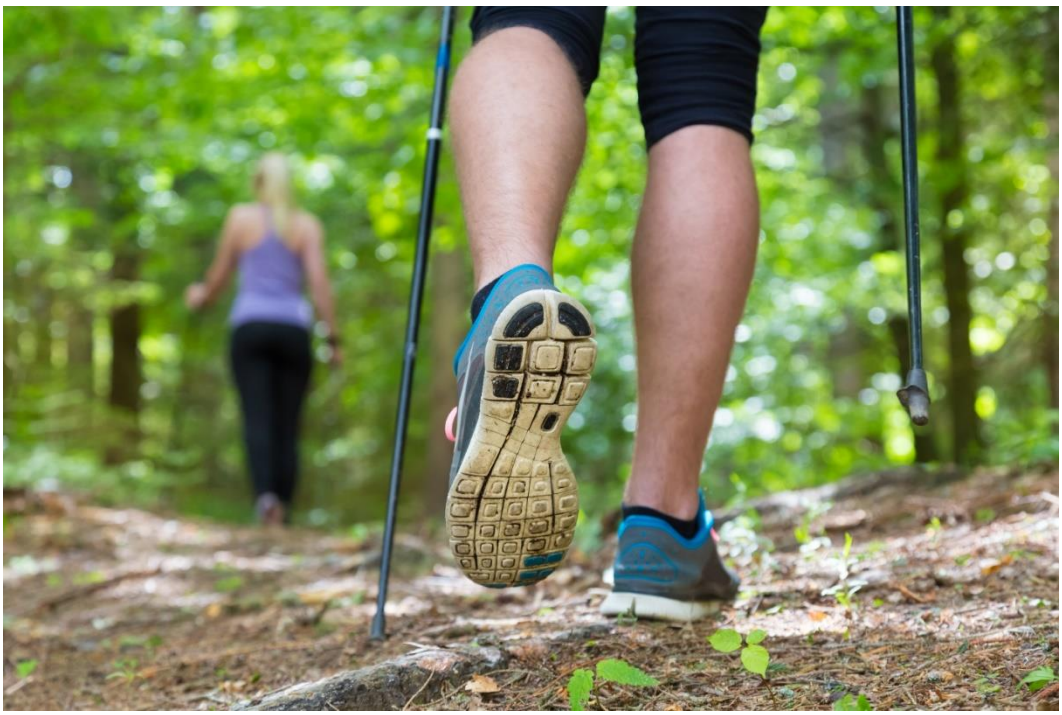

Exempel på aktiviteter under 2022

Året har kantats av ett ansträngt energiläge med höga elpriser och risk för elbrist vilket även har påverkat Tingsryds kommun. För att möta detta har kommunen bland annat haft informationsinsatser mot invånarna om smarta energitips samt fortsatt erbjudit kostnadsfri energi- och klimatrådgivning. Bland annat kan rådgivning fås om rätt värmesystem, tilläggsisolering och fönsterbyte, el-abonnemang och miljöbilar. Rådgivningen är en helt kommersiellt oberoende tjänst som bekostas av Energimyndigheten och är ett samarbete med Blekinges fem kommuner.

Hållbara livsmedel är något som Tingsryds kommuns verksamheter arbetar dagligen med, en viktig del i detta är matsvinn. Tingsryds kommun har infört ett verktyg för att mäta och väga matsvinnet inom olika verksamheter som exempelvis förskola och äldreomsorg. Under 2022 har mätning och vägning gjorts på flertalet verksamheter och under 2023 kommer matsvinn att börja mätas i kommunens alla kök dagligen. Under året har även kommunen arbetat med informationsinsatser mot invånarna om vikten av att bidra till att minska matsvinnet och den miljö- och klimatpåverkan det har.

Den 28 november 2022 antog kommunstyrelsen i Tingsryds kommun en ny cykelplan vilket ska skapa bättre förutsättningar i kommunen för cyklister. Att främja cyklandet är värdefullt för kommunens hållbarhetsarbete och minskar både utsläppen och bullernivåerna.

Fokusområde 2

– Hållbara livsmiljöer

Den livsmiljö vi lever i är grundläggande för hur vi mår och verkar. Tingsryds kommun verkar för att bibehålla en god grön miljö och arbetar för att öka närhet till grönska inom såväl tätorter som kommunen i helhet. Detta uppmuntrar i sin tur till mer aktivt liv för kommunens invånare vilket främjar människors välbefinnande och hälsa.

Det är även viktigt att se till den biologiska mångfalden då den är nära sammanlänkad med klimatförändringar. En rik mångfald i Tingsryds kommun bidrar till att kommunen blir mer motståndskraftig mot klimatförändringar som bland annat förändrad nederbörd och varmare klimat.

Inom detta fokusområde har Tingsryds kommuns angett tre prioriterade områden – Minskad användning av miljö- och hälsofarliga ämnen, minskad spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen samt god bebyggd miljö.

Uppföljning av nyckeltal

	Minskad spridning av miljö- och hälsofarliga ämnen		
	Mål	**Enhet**	**Kommentarer**
22	Kommunens utsläpp (årsmedelvärde) till luft av partiklar, kvävedioxider och bensen ska minska årligen och ligga väl under riktvärdet för miljömålet frisk luft. (Riktvärden: kvävedioxid 20µg/m^3, bensen 1µg/m^3, PM2,5 10µg/m^3 och PM10 15µg/m^3)	µg/m3	Kvävedioxid: Inledande kartläggning avseende luftkvalitet för Kronobergs län samt objektiva skattningar för länets kommuner för 2021 vilket är vad som redovisas i tabellen. Bensen: Senaste mätningen för bensen gjordes år 2017/2018 som en del av en kampanj för Kronobergs luftförbund, där mättes det att Tingsryds årsmedelvärde för bensen är 0,86 µg/m^3.

	2018	2020	2021
Kvävedioxid	6,5		5,2
Bensen	0,86		
PM2,5	9,5	42,7	
PM10	13	102,5	

23	Mängden tungmetaller (bly, kvicksilver och kadmium) i avloppsslammet i kommunala reningsverk ska minska, samt ligga 50 procent under gällande rekommendationer och gränsvärden. (Gränsvärden: Bly 100mg/kg TS, kvicksilver 2,5mg/kg TS, kadmium 2mg/kg TS.)	mg/kg TS	Vi håller oss som kommun väl under gränsvärdena av tungmetaller i avloppsslammet i kommunala reningsverk. Däremot minskas inte halterna över tid. Att identifiera och eliminera risker från punktkällor uppströms kan vara ett sätt att minska halterna.

	2020	2021	2022
Bly	9,4	7,8	11,05
Kvicksilver	0,33	0,23	0,24
Kadmium	0,55	0,45	0,49

	Minskad användning av miljö- och hälsofarliga ämnen				
	Mål	**Enhet**	**2021**	**2022**	**Kommentarer**
4	Samtliga förskolor i kommunen ska anses som giftfria år 2027.	Procent (%)	0	0	Inventering pågår utifrån inköpsavtal och leverantörer. Gradering behöver göras.
25	I de fall de finns engångsartiklar som är fossilfria och nedbrytningsbara ska de företrädelsevis användas förutsatt att de lever upp till samma kvalitetskrav och inte medför en icke obetydande kostnadsökning.			0	Engångsartiklar används i minimal utsträckning. De som finns följer avtalade riktlinjer i upphandling och avtal.
	God bebyggd miljö				
	Mål	**Enhet**	**2019**	**2022**	**Kommentarer**
26	Kommunen ska verka för att andelen resor med kollektivtrafiken ska öka.	Resor/invånare	33	14,7	Antalet resor inom den kommunala kollektivtrafiken har minskat, förmodligen som en effekt av pandemin och resenärerna har inte hittat tillbaka.
27	Tingsryds kommun ska ta fram en grönstrukturplan senast år 2025.				Ej påbörjad.

Exempel på aktiviteter under 2022

Tingsryds kommun har anslutit sig till Naturkartan som är en friluftsguide för webb och mobil. Tjänsten syftar till att kunna erbjuda invånare och turister ett enklare sätt att upptäcka naturen och friluftslivet runt om i kommunen. Tjänsten visar bland information om vandring- och cykelleder, naturreservat och platsers olika tillgänglighet.

DÄR
LIVET ÄR
HÄRLIGT
MASSEY FERGUSON
7480

Fokusområde 3

– Friskt vatten

Friskt vatten är en förutsättning för allt levande på jorden och därmed ett av vårt viktigaste livsmedel. Samtliga vattenförekomster i Tingsryds kommun har ett högt samhällsekonomiskt värde och ska skyddas mot bland annat överuttag och närsalter. För att bibehålla en god och trygg dricksvattenförsörjning för kommunens invånare samt levande sjöar och vattendrag ställer det krav på många olika områden som bland annat jordbruk och avlopp. En målsättning för Tingsryds kommun är att vattnet ska ha en god ekologisk och kemisk status.

Inom detta fokusområde har Tingsryds kommun angett två prioriterade områden – God status i sjöar och vattendrag samt hållbar och trygg vattenförsörjning.

Uppföljning av nyckeltal

	God status i sjöar och vattendrag					
	Mål	**Enhet**	**2021**	**2022**		**Kommentarer**
28	Samtliga sjöar och vattendrag ska ha god ekologisk status när det gäller vattenkvalitet år 2027.	Procent (%)	21	21		
29	Samtliga sjöar och vattendrag ska ha god kemisk status när det gäller vattenkvalitet år 2027.	Procent (%)	11	11		
	Hållbar och trygg vattenförsörjning					
	Mål	**Enhet**	**2020**	**2021**	**2022**	**Kommentarer**
30	Vattenskyddsområden med uppdaterade skyddsbestämmelser ska finnas för alla allmänna vattentäkter senast 2027.	Procent (%)	28,5	28,5	28,5	Ingen förändring har skett under de tre senaste åren. Ett nytt vattenskyddsområde är däremot på gång att tas fram för Flisehult, beslutande myndighet är Länsstyrelsen i Kronobergs län.
31	Tingsryds kommun ska genomföra informationsinsatser till allmänheten och företag om hur och när vatten ska och kan sparas.	Antal aktiviteter	0	0	2	Se under rubriken ”exempel på aktiviteter under 2022” för mer information.

Exempel på aktiviteter under 2022

Informationsinsatser har genomförts mot flera skolklasser i Tingsryds kommun där de har fått lära sig mer om vatten och avlopp. Målet är att eleverna ska få mer kunskap och förståelse om vikten av rent vatten och hållbar vattenkonsumtion. Besök har gjorts på både förskole- och mellanstadieklasser av VA-enheten.

Tingsryds kommun är en av 142 deltagare i ett nationellt koncept för kommunikation kring hållbar vattenanvändning som tagits fram av branschorganisationen Svenskt Vatten. Konceptet utgår från Agenda 2030 och syftar till att skapa beteendeförändringar kring vatten året runt. Informationsinsatser till kommunens invånare har gjorts under året om vikten att använda vattnet hållbart och hur vattenförbrukningen kan minskas. För att anpassa sig till ett förändrat klimat är detta viktiga insatser för att öka kunskapsläget i kommunen och få en hållbar samhällsutveckling.

Fokusområde 4

– Biologiskt mångfald

Bevarande av värdefull och natur med stor biologisk mångfald är viktigt för en hållbar utveckling. Tingsryds kommun arbetar för att upprätthålla en varierad och levande natur och att ett långsiktigt skydd finns för miljöer med höga naturvärden. Att bevara en hög biologisk mångfald gynnar i sin tur ekosystemtjänster som är de produkter och tjänster som naturens ekosystem ger oss människor. Att värna om naturen och det den ger oss är betydande för kommunen. Genom uppsatta mål ska arbetet med att bland annat minska förekomsten av invasiva arter, skapa miljöer för biologisk mångfald samt kunskapsuppbyggnad bli en central del i hela kommunorganisationen.

Inom detta fokusområde har Tingsryds kommuns angett två prioriterade områden – Bevara värdefull natur samt utveckla miljöer med hög biologisk mångfald.

Uppföljning av nyckeltal

	Bevara värdefull natur					
	Mål	**Enhet**	**2020**	**2021**	**2022**	**Kommentarer**
32	Andelen skyddad natur i geografiska Tingsryd ska öka genom att identifiera och skydda värdefulla områden.	Procent (%)	2,9	3	3,1	Länsstyrelsen i Kronobergs län har 2022-12-14 förklarat området Sydvästra Sirkön i Tingsryds kommun som naturreservat med en totalareal på 149,5 hektar.
33	All kommunägd skogsmark ska vara miljöcertifierad (FSC).	Procent (%)	100	100	100	Skogsbruksplan ska uppdateras för att behålla certifieringen. Detta arbete kommer att ingå i LONA-projektet om att ta fram en skogspolicy.
34	Andelen ekologisk odling inom geografiska Tingsryd ska vara minst 15 procent 2027.	Procent (%)	13	13	12	
35	Tingsryds kommun ska aktivt arbeta för att minska förekomsten av invasiva arter samt informera och utbilda allmänheten.					Kampanj för att informera om invasiva arter är planerad att utföras under 2023. Viss information till kommunens invånare har redan börjat förmedlats via olika plattformar. Insatser kommer att utföras inom ramen för LONA-projektet: Utveckla biologisk mångfald i Tingsryds kommun.
	Utveckla miljöer med hög biologisk mångfald					
	Mål	**Enhet**	**2020**	**2021**	**2022**	**Kommentarer**
36	Lämna ytor i kommunen oklippta till förmån av pollinerare.					Ytor har lämnats oklippta, finns dock ingen faktisk siffra.
37	Senast år 2023 ska det finnas minst ett biparadis i kommunen.					Insatser kommer att utföras inom ramen för LONA-projektet: Utveckla biologisk mångfald i Tingsryds kommun.

38	Tingsryds kommun ska årligen ha minst ett löpande projekt inom lokala naturvårdssatsningar (LONA) eller lokala vattenvårdsprojekt (LOVA).					**Pågående projekt:** - LONA-projekt: Utveckla biologisk mångfald i Tingsryds kommun. - LOVA-projekt: Förstudie vattenvårdsåtgärder längs Östads- och Bergasjöarnas kanal uppströms Fiskestadsjön. **Avslutade projekt:** - LOVA-projekt: Sedimentfällor med kväve- och fosforreduktion i Agnabäck uppströms Fiskestadsjön.
39	Lämpliga obebyggda kommunägda tomter ska sås med blommor som gynnar pollinering. Projektet ska starta senast under 2023.	Procent (%)	0	0	0	Insatser kommer att utföras inom ramen för LONA-projektet: Utveckla biologisk mångfald i Tingsryds kommun. Inventering av kommunala tomter är påbörjad.
40	Vid nedhuggning av träd i kommunägd tätortsnära skog ska det, om möjligt, lämnas kvar död ved på platsen.					Detta utförs där det är möjligt samt lämpligt.
41	Varje år ska det sättas upp minst 10 holkar (exempelvis fågelholkar, fladdermusholkar, mulmholkar) eller insektshotell på följande orter i kommunen: Fridafors, Konga, Linneryd, Ryd, Rävemåla, Tingsryd, Urshult och Väckelsång.	Antal	0	0	2	En holk uppsatt i Linneryd samt en i Ryd. Insatser kommer att utföras inom ramen för LONA-projektet: Utveckla Biologisk mångfald i Tingsryds kommun

Exempel på aktiviteter under 2022

Information till kommunens invånare har getts ut om invasiva arter. Tingsryds kommun vill förmedla vikten av invasiva främmande arter som räknas som ett av de absolut största hoten mot biologisk mångfald. De kan orsaka stora negativa effekter på jord- och skogsbruk, ekonomisk skada samt risker för människors och djurs hälsa.

Tingsryds kommun har under 2022 ansökt och fått beviljat bidrag för det lokala naturvårdsprojektet (LONA) Utveckla biologisk mångfald i Tingsryds kommun. Projektet syftar till att skapa en handlingsplan för utveckling av biologisk mångfald inom Tingsryds kommun. Handlingsplanen ska utgå från målen i miljöprogrammet som är kopplat till biologisk mångfald.

Tingsryds kommun har under 2022 ansökt och fått beviljat bidrag för det lokala naturvårdsprojektet (LONA) Skogspolicy i teori och praktik. Syftet med projektet är att skapa förutsättningar för att kunna bruka skogen på ett sätt som gynnar ekologisk-, social- och ekonomisk hållbarhet på ett långsiktigt sätt i Tingsryds kommun. Syftet är även att påbörja realiseringen av en ny skogspolicy. Projektet kommer att beröra bland annat mål 33 och 40 i miljöprogrammet som ligger under fokusområde biologisk mångfald och är planerad att påbörjas under 2023.

Tingsryds kommun

Tingsryds kommun | 362 22 Tingsryd | 0477-441 00
kommunen@tingsryd.se
facebook.com/tingsryd
tingsryd.se